

Yazılı Basında İrkçi ve Ayrımcı Söylemlerin Olağanlaştırılması:

Habertürk Gazetesinin “Sıradan Bir Gün”deki Haberleri Üzerine Bir İnceleme

Ülkü Doğanay

Halise Karaaslan Şanlı

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

• • •

Özet

İrkçi ve ayrımcı söylemlerin yaygınlaşması ve meşruluk kazanmasında medyanın aracılığını ortaya koyan akademik yazının temel kabullerinden yola çıkan bu çalışmada, Michael Billig’in ortalama bir insanın sıradan bir gün boyunca karşılaştığı rutin milliyetçiliği analiz ettiği çalışmasının bir benzerini, Türkiye’de medyanın rutin ırkçılığı-ayrımcılığı gazete okurlarının gündelik hayatlarına nasıl taşıdığını ortaya koymak üzere gerçekleştirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye’nin en çok satan beşinci gazetesi olan Habertürk’ün sıradan (herhangi bir özellik taşımayan - dini, milli bayram ya da olağanüstü bir haber gündemine sahip olmayan-) bir günü, 22 Aralık 2010 tarihli sayısı seçilerek gazetenin ilk sayfa haberleri ve bu haberlerin iç sayfalardaki devamları, ırkçı-ayrımcı söylemlerin olağanlaştırılma biçimleri ve yaygınlaştırılma stratejileri açısından analiz edilmiştir.

Anahtar sözcükler: ırkçı-ayrımcı söylemler, milliyetçilik, inkâr stratejileri, azınlıkların temsili, Habertürk

Normalisation of Racist and Discriminatory Discourses in the Press: A Research on the Coverage of an Ordinary Day in Habertürk

Abstract

This study focuses on the role of the media in disseminating and justifying racist and discriminatory discourses. It aims at analysing the ways in which media in Turkey conveys banal racism/discrimination into the daily lives of the newspaper readers. It adopts a similar analytical framework to Michale Billig’s research revealing on the ways in which an average person encounters banal nationalism in an ordinary day. In this framework, 22 December 2010 is chosen to analyse how racist-discriminatory discourses are normalised and disseminated in the news coverage of the front page stories and in their inner pages follow-ups of the daily Habertürk, which is the fifth best selling daily newspaper in Turkey.

Keywords: racist-discriminatory discourses, nationalism, strategies of negation, representation of minorities, Habertürk

Yazılı Basında Irkçı ve Ayrımcı Söylemlerin Olağanlaştırılması:

*Habertürk Gazetesinin "Sıradan Bir Gün"deki
Haberleri Üzerine Bir İnceleme*

Michael Billig, Batı'nın yerleşik sistemlerinde ulusal kimliklerin neden unutulmadığı sorusundan yola çıkarak yazdığı *Banal Milliyetçilik* (*Banal Nationalism*, 1995) başlıklı kitabında, "bir ulusun yeniden üretimi sihirlî bir süreç değildir" (113) tespitinin ardından ulusal kimliğin her gün sayısız alışkanlıklarla, pratiklerle, habituslarla yeniden üretildiğini ve yeniden üretim sürecinin sürekli hatırlatmalara dayandığını belirtir. Billig'e göre, ulus olma halinin yeniden üretimi ya da anımsatma süreci kamu binasının dışında asılı duran bayraklardan ya da bozuk paraların üzerindeki ulusal amblemelerden ibaret değildir; ulusluk halinin sürekli sözlü olarak da imlenmesi gerekir ve bunun için de yurttaşların kulaklarında çınlayan ya da gözlerinin önünden geçen banal sözcüklere ihtiyaç duyulur (111-147).

Sıradan/banal milliyetçilik ulusları sorgusuz sualsiz kabullenen ve bu şekilde de onları 'adetleştiren' adı, rutin sözcükler üzerinden işler. Hatırda kalır büyük laflardansa küçük sözcükler, yurdun sabit fakat bilince hemen hemen hiç çıkmadan işleyen hatırlatıcıları olurlar, ulusal kimliğimizi unutulmaz kırlarlar (Billig, 2002: 111).

Milliyetçiliğin metonomik simgesinin bilinçli olarak hararetle sallanan/dalgılanan bayraklar değil, bir kamu binasını önünde dikkat çekmeden asılı duran dalgılanmayan bayraklar olduğu tespitinden yola çıkarak milliyetçiliğin günlük üretimini "dalgılanmak" fiiliyle tasvir eden Billig (2002), milliyetçiliğin dalgılanması sürecinde siyasetçilerin söylemlerinin ve kitlesel medyanın rolü üzerinde durur. Kitlesel medyanın bayrakları/imleri günlük şekilde yurttaşların evlerine soktuğunu ve tek bir ulusun ulusal gazetelerinin, tek bir gününün

analiziyle dahi sıradan milliyetçiliğin açığa çıkarılabileceğini belirtir (Billig, 2002: 128). Banal, gündelik ya da bir başka ifadeyle adetleşmiş ve aşına olunan milliyetçilik biçimlerinin medyada nasıl yer aldığını gösterebilmek için örnekleyici günlük bir inceleme yaparak ulusal gazetelerin rastgele belirlenmiş tek bir günü içinde yer alan milliyetçilik formlarına bakar (Billig, 2002).¹

1 Billig “günlük analiz” adını verdiği çalışmasında 28 Haziran 1993 tarihli Britanya ulusal gazetelerini inceler (128-147). “Hiçbir zaman -ve aslında hiçbir yer- bütünüyle ‘olağan’ olarak nitelendirilemez” diyen Billig inceleme için seçilen günün belirlenmesi hakkında şunları aktarır: “İnceleme için bir gün tespit etmek her zaman için bir ölçüde keyfi olacaktır. Ulusal kutlamaları ve seçim kampanyalarını hariçte tutabilmek için tarihin önceden belirlenmesi gerekiyordu. Günlük inceleme için, günü bir hafta önceden belirleyerek 28 Haziran 1993 gününü seçtim. Görünürde hiçbir genel seçim, hiçbir uluslararası zirve ya da kraliyet doğum günü yoktu. O günün belli başlı manşetlerinin konularını daha önceden tahmin edemezdim. Siyasi bir konuşmayı mı, vahşice bir cinayeti mi ya da bir kraliyet skandalını mı haber vereceklerini kestiremezdim. En önemlisi, benim için uygun olması halinde bu günün tercih edilmesi için hususi bir gerekçe yoktu” (130).

Billig ve ekibi seçtikleri gazetelerin haber (gündem, iç haberler, dış haberler), hava durumu, spor sayfalarını inceleyerek kullanılan sözcükler, okuyuculara hitap biçimleri üzerinden kitlesel medyada milliyetçiliğin günlük üretimini ve bunun nasıl sıradanlaştırıldığını gösterir.

Türkiye’de Michael Billig’in yapmış olduğu çalışmanın bir benzeri, Yumul ve Özkırmımlı (2000) tarafından gerçekleştirilmiştir. Yumul ve Özkırmımlı, Billig’in çalışmasını temel alarak 16 Ocak 1997 tarihinde yayımlanan 38 günlük gazetenin haber (iç haberler, dış haberler), köşe yazıları, hava durumu, spor ve ekonomi sayfalarını incelemiş ve milliyetçi söylemi sıradanlaştırılan parametreleri analiz etmiştir. Gazete metinlerinde “biz”, “Türkler”in kullanım sıklığını ve “onlar”a ilişkin haberlerin sınırlarını açığa çıkaran çalışma, sıradan milliyetçiliğin yeniden üretiminin bir aracı olarak gazetelerin Türk bayraklı ve Türkiye haritalı logolarına ve “Türkiye Türklerindir” (*Hürriyet*) benzeri sloganlarına da dikkat çekmektedir.

İrkçiliğin ve ayrımcılığın² hem pratikte, hem de söylemsel düzeyde neredeyse daima milliyetçilikle eklenerek kuruluyor olması, Billig'in milliyetçiliğin gündelik yaşamda sıradanlaştırılmasına ilişkin saptamalarının geniş anlamıyla ırkçılık ve ayrımcılık için de geçerli olmasına yol açar. Balibar'ın vurguladığı gibi³, “tamamen farklı ‘tabiat’lara sahip toplumsal grupları, ... ‘ırklaştırma’ görüngüsü, birbirinden bağımsız bir dizi tanımsız nesne karşısında uygulanan, sadece benzer söylem ve tutumların yan yana gelmesini değil, birbirine bağlı, birbirini tamamlayan dışlama ve tahakkümlerin oluşturduğu tarihsel bir sistemi temsil etmektedir” (66-67). Bu tarihsel sistem, geniş yapısı içinde ırkçılığın “inşası için her zaman gerekli” olduğu milliyetçilikle eklenmesine, “ırkçılıktan milliyetçilik” ve “milliyetçilikten de sürekli olarak ırkçılık” çıkmasına aracılık eder

2 Makalede etnik, dinsel, kültürel ve kimlik temelli ayrımcılığın toplumdaki her türlü ayrıcalıksız grubu hedef alan söylemlerle ekleniş biçimini ifade etmek üzere, ırkçılık ve ayrımcılık kavramları bir arada ve/veya birbirinin yerine kullanılmıştır. Zira Köker ve Doğanay'ın da Balibar'a atıfla belirtmiş oldukları gibi, “ayrımcılığa yol açan ırkçılık, cinsiyetçilik ve milliyetçilik söylemleri hem birbirleri ile hem de kendi içlerinde öylesi eklektik bir bir araya gelme ve etkileşim döngüsü kurmaktadır ki, birini diğerinden ayıran sınırlar çoğu zaman belirsizleşmektedir. ... İrkçiliğin geniş tanımı, ‘biyolojik kuramlaştırmaları olsun olmasın, tüm dışlama ve azınlıklaştırma biçimlerini hesaba katar ... [Ö]zellikle de farklılıkların doğallaştırılmasında kullanılan ortak mekanizmayı inceleyebilmek için, biçimsel olarak eşitlikçi bir toplumda toplumsal grupların (etnik grupların, fakat aynı zamanda kadınların, cinsel sapkınların, akıl hastalarının, proletaryanın altındakilerin vb.) ‘ırklaştırılması’ görüngülerine yol açan azınlıkların ezilmesi görüngülerini ırkçılık adı altında toplar[r]’ (Balibar, 2007: 66). Böylece, ayrımcılık ekonomik, sosyal, kültürel ve politik hegemonyanın birçok biçimine bürünebilmekte ve tahakküm ilişkilerinin gizlenmesine aracılık etmektedir. Balibar'ın Taguieff'e atıfla “ırksız ırkçılık” olarak adlandırdığı ırkçılığın bu yeni görünümünde “baskın tema biyolojik soyaçekim” olmaktan çıkar ve kültürel farklılığın aşılma zılgı'na odaklanır (Köker ve Doğanay, 2010: 3).

3 Yazının bu kısmındaki, milliyetçiliğin ırkçılıkla eklenmesi ve medyanın ırkçı-ayrımcı söylemlerin yaygınlaştırılmasındaki rolüne ilişkin kuramsal tartışmanın yanı sıra, konuyla ilgili Türkiye'deki çalışmalara ilişkin bilgiler, Eser Köker'in izni ve bu yazının da yazarlarından birisi olan Ülkü Doğanay'ın onayıyla, Köker ve Doğanay tarafından kaleme alınan *İrkçi Değişim Ama... Yazılı Basında İrkçi-Ayrımcı Söylemler* (2010) başlıklı çalışmadan özetlenerek aktarılmıştır.

(Balibar, 2007: 71-73). İki arasında ilişki, ulusal bütünlüğün tehlikede olduğu, kimliğin ve kültürün soysuzlaştığı iddiaları ile açık bir görünürlük kazanırken toplumsal gruplar “birleştirici özellikleri dıştalık ve karşıtlığın izleri haline getirile[rek]” ırklaştırılırlar (Balibar, 2007: 81).⁴

Milliyetçilikle eklenilen bu “ırklaştırma” sürecinde, deneyimleri adlandırmada ve hayali ayrımların güçlendirilmesinde gündelik hayatın mikro pratikleri kadar⁵, kamusal söz oluşturma becerilerine sahip olan medya da önemli işlevlerle donanmıştır. İrkçilik ve ayrımcılık politik, ekonomik, sosyo-kültürel eşitsizlik yapılarını barındıran bir sistemin varlığını ön gerektirir. Bu sistemin işleyişinde dışlama, marjinalleştirme süreç ve pratikleri gibi sosyo-bilişsel temsiller de sosyo-politik kültürel yapılarca üretilerek, ideolojik ve söylemsel olarak sürekli yeniden kurularak işletilir. Başka bir deyişle, azınlıkların kültürel, ekonomik ve sosyal açılardan açık ve/veya örtülü biçimde baskıya ve ayrımcılığa uğraması sürecinde dil, söylem ve iletişim önemli bir rol oynar. Medyanın bu süreçteki rolünü irdeleyen çalışmalar, genel olarak kitle iletişim araçları ve özelde yazılı basının, ırkçı/ayrımcı görüş, değer ve tutumların gizlenmesi, sürdürülmesi, yaygınlaştırılması ve meşrulaştırılmasına aracılık ettiğini göstermektedir. Gazeteciler, muhabirler, editörler ve köşe yazarlarından oluşan medya elitleri, azınlık gruplarına ilişkin kanıların oluşturulmasında ve işleyişinde önemli bir role sahiptirler. Kamusal söyleme ulaşabilme güçleri ve üne sahip olmaları açısından elitler, azınlık gruplarına ilişkin yaygın değerleri, hedefleri ve çıkarları oluşturarak, “sağduyuyu formüle ederler” (van Dijk, 2008: 107).

4 İrkçilik ve milliyetçilik arasındaki ilişki için ayrıca bkz. Schnapper, 2006; Smith, 2003.

5 Ferhat Kentel, Meltem Ahıska ve Fırat Genç (2009), “Milletin Bölünmez Bütünlüğü”: Demokratikleşme Sürecinde Parçalayan Milliyetçilik(ler)” başlıklı çalışmalarında, ırkçı kanıların, tutum ve davranışların oluşmasında etkili olan aktörlerin inşasında rol oynayan milliyetçiliğin gündelik hayattaki görünümüne odaklanarak “‘eski hale’, ‘bir birlik ve bütünlük mitolojisine’ dönüş talebinin kurgulandığı tepkisel dil”in “hem ‘ortak tarihi’ hem de kolaycı komplocu teorileri seferber etme anlamında ‘makro’ bir düzeye çağrı yapsa da, esasen herkesin durduğu yerden konuştuğu ‘mikro’ yaşam alanlarında gerçekleş”tiğini ortaya koymaktadırlar (Aytar, 2009: 3).

Toplumdaki çoğunluk grubu üyelerinin doğrudan çok az bilgi sahibi olduğu sosyal gruplar ve olaylar hakkında, medya elitleri, kamusal bilgi ve açık veya gizli kanılar yaymakla kalmaz, daha da önemlisi etnik olayların yorumlanması konusunda, azınlık gruplarına ilişkin önyargılara ve ayrımcılığa meşruluk da sağlayabilecek ideolojik bir çerçeve sunar. van Dijk, insanların konuşmalarında kanıt olarak kullandıkları ve azınlık gruplarına atfettikleri “olumsuz” özellikleri, çoğunlukla bu kişi ve gruplarla birebir ilişkilerde bulunmadıklarından daha çok medyadan edindikleri ve hatırladıkları bilgiler içinden süzdüklerini belirtir (1991: 7). Medya, etnik ilişkiler konusundaki yaygın rızanın üretiminde gerekli olan sembolik kaynakların kontrolüne sahiptir.

Okur ve medya profesyonelleri arasındaki ilişki, ortak dil ve anlam paylaşımının ötesinde, inançların, önyargıların ve zihinsel modellerin de paylaşıldığı bir anlamlandırma bütününün varlığını gerektirir. Bu ilişki içinde, metin yazarının kullandığı sözcükler ve cümleler, van Dijk’ın ifadesiyle “bir enformasyon buzdağı” olan gerçek metnin yalnızca küçük bir kısmını oluşturur (1991: 181). Enformasyonun geri kalanı ile ilgili boşluğun, medya kullanıcılarının paylaşılan modelleri tarafından doldurulacağı varsayılır. Söylemin bu özelliği, ırkçılığın ve ayrımcılığın sosyal olarak kabul görmeyen bir tutum olarak değerlendirildiği profesyonel ve kültürel kodlar içinde, gazetecinin daha tartışmalı enformasyon tiplerini, örneğin yargılayıcı önermeleri ya da inançları örtük bırakmaları anlamına gelir (van Dijk, 1991: 181). Bu noktada bir bütün olarak haber değeri atfetme pratiklerinin yanında haberin başlığı; kurgusu ve şematik yapısı; öne çıkarılan, görüşleri alıntılanan aktörleri; ardalın bilgileri; haberin dili gibi özellikler de ırkçı-ayrımcı söylemlerin kuruluşuna ve yeniden üretilmesine aracılık eder. Özellikle metnin içindeki imalar, önkabuller, belirsizlikler, tamamlanmamış ya da ilgisiz enformasyonlar, bu yöndeki örtülü anlamların belirdiği başlıca söylemsel kategoriler olarak karşımıza çıkar.

Türkiye’de gerek ulusal gerekse yerel düzeyde medyada ırkçı, milliyetçi ve cinsiyetçi söylemlerin eklemleme tarzları ve müzakere

edilme biçimleri üzerinde yapılmış çalışmalarda, etnik / dini/ cinsiyet temelli ayrımcılığın “biz ve onlar” kurgusunun ve bu kurgunun eşlik ettiği “ötekileştirme” biçimlerinin varlığı saptanmıştır. Sevda Alankuş’un “TV aracılığıyla yaygın medyanın, toplumun meşru çoğunluğu ve iktidar edenler ile onların karşısındaki her türden gayri-meşru azınlıklar arası hegemonya mücadelesindeki “‘tarafını’ resmetmek” (94) amacıyla gerçekleştirdiği “Türkiye’de medya, hegemonya ve ötekinin temsili” başlıklı çalışmasında, çeşitli program türlerinden ve dizi filmlerden seçilen örnekler aracılığıyla dinsel ve etnik ötekilik tiplerinin söylemsel kuruluşuna odaklanılmıştır: Çalışma, televizyon dizilerinde Kürtlerin hâkim mitleri yeniden üretecek şekilde, “kriminal dünyanın insanları, dolayısıyla bize de zararları dokunabilecek harici ötekiler” olarak resmedildiklerini (102), türbanlı kadının ise “daha çok öte dünyaya dönük olarak yaşayıp, bugüne aktif olarak katılmayı reddeden birisi olarak stereotipleştiril”irken “iyileştirilebilir öteki” olarak kurulduğunu (97-98) saptamaktadır.

Eser Köker vd.’nin medya ve milliyetçilik ilişkisini inceledikleri *Seçim Sürecinde Milliyetçi-İslami Tema ve Söylemlerin Yaygınlaştırılması: 2007 Milletvekili Genel Seçimleri Üzerine Bir İnceleme* başlıklı çalışma (2008)⁶, milliyetçiliğin ırkçı ve ayrımcı söylemle ilişkileneş biçimini göz önüne sererken milliyetçi söylemlerin “biz ve onlar” kurgusunun, seçim kampanyalarında, politikacıların konuşmalarında ve medyanın seçimi haberleştirme biçiminde nasıl içselleştirildiğine odaklanmıştır. Köker ve Doğanay’ın, medya elitlerinin ırkçı ve ayrımcı söylemlerin yaygınlaştırılmasında ve meşrulaştırılmasındaki rolünü ortaya koydukları *İrkçi Değişim Ama... Yazılı Basında İrkçi Ayrımcı Söylemler* (2010) başlıklı çalışmaları ise, ulusal ve yerel basında “biz ve onlar” karşıtlığı ve ötekileştirmeler üzerinden kurulan ırkçılığın imalar, kutuplaştırmalar, önkabuller, dışlamalar, masumlaştırmalar, gülünçleştirmeler ve inkâr gibi başlıca söylemsel stratejilerine odaklanmıştır.

6 Sözü geçen çalışma, Eser Köker, Ülkü Doğanay, Fatih Keskin, İnan Özdemir Taştan, Ali Anıl Aral, Emel Uzun ve Evrim Yörük’ün katılımıyla yapılmıştır.

İrkçi ve ayrımcı söylemlerin yaygınlaşması ve meşruluk kazanmasında medyanın aracılığını ortaya koyan akademik yazının temel kabullerinden yola çıkan bu çalışmada ise, Billig'in, ortalama bir insanın sıradan bir gün boyunca karşılaştığı rutin milliyetçiliği analiz ettiği çalışmasının bir benzerini, Türkiye'de medyanın rutin ırkçılığı/ayrımcılığı gazete okurlarının gündelik hayatlarına nasıl taşıdığını ortaya koymak üzere gerçekleştirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'nin en çok satan beşinci gazetesi olan *Habertürk*'ün⁷ sıradan (herhangi bir özellik taşımayan- dini, milli bayram ya da olağanüstü bir haber gündemine sahip olmayan-) bir günü, 22 Aralık 2010 tarihli sayısı⁸ seçilerek gazetenin ilk sayfa haberleri ve bu haberlerin iç sayfalardaki devamları, ırkçı-ayrımcı söylemlerin olağanlaştırılma biçimleri ve yaygınlaştırılma stratejileri açısından analiz edilmiştir.

Sıradan Bir Günün Tasviri

22 Aralık 2010 tarihli *Habertürk* gazetesinde toplam 124 haber ve 12 köşe yazısı yayımlanmıştır. Genel bir değerlendirmeye bu haber ve yazıların %20'den fazlasında (29 haber ve yazı) etnik-kültürel azınlıkları ve kadınları, diğer ülke halklarını ya da politikacılarını hedef alırken "karşıtlık kurma", "kutuplaştırma", "küçük düşürme", "stereotipleştirme" "olumsuz özellikler yükleme", "gülünleştirme", "marjinalleştirme", "düşmanlaştırma" gibi stratejiler aracılığıyla ya da "Türklüğün yüceltilmesi", Türklere ve Türkiye'ye "mağdurluk

⁷ 1965 yılından bu yana tiraj ölçümü yapan Basın İlan Kurumu'nun 2011 yılının Haziran ayında yayımladığı resmi tiraj raporuna göre, Türkiye'de ulusal bazda yayınlanan 47 gazete arasında ilk beş sırayı *Zaman*, *Posta*, *Hürriyet*, *Sabah* ve *Habertürk* paylaşmaktadır.

⁸ İncelemeye konu edilen gazete ve gazetenin tarihinin belirlenmesi rastlantısal olarak gerçekleşmiştir. 15-17 Nisan *Nefret Suçları Karşıtı Uluslararası Konferans* bünyesinde düzenlenen "Nefret Söylemlerine Karşı Medya İzlemesi Nasıl Yapılır" başlıklı atölye çalışması için materyal toplanırken bir haberiyle çalışmaya dâhil edilmesi düşünülen 22 Aralık 2010 tarihli *Habertürk* gazetesinin 1. sayfasında ırkçı/ayrımcı içerikli birden çok haberin arda arda sıralanmış olması dikkat çekmiş ve 22 Aralık tarihli *Habertürk* gazetesi, herhangi bir sıra dışı olayın gerçekleşmediği olağan bir günü imlemek üzere bu çalışmada ele alınacak örnek olarak seçilmiştir.

konumu”nun yüklenmesi ve/veya inkâr stratejileri yoluyla çoğu zaman milliyetçilikle de eklenen ırkçı ve ayrımcı söylemlerin dolaşıma sokulduğu ve yeniden üretildiği saptanmıştır. Çalışmanın odaklandığı ilk sayfada yer alan haberlerin incelenmesi ise, ırkçı-ayrımcı söylemlerin editoryal tercihler, günlük habercilik pratikleri ve haber dili içinde olađanlaŐtırılmasına ilişkin çarpıcı bir tablo ortaya koymaktadır:

Gazetenin 14 haber ve bir karikatürün yer aldığı ilk sayfası neredeyse tümüyle, sürmanŐet ve manŐete taşınan haberlerden sayfa düzenine; atılan baŐlıklardan alt başlığa taşınan alıntılara; haber aktörlerinden haberde kullanılan arka plan bilgisine; fotoğraflardan fotoğraf altı yazılarına; haber kurgusundan kullanılan dilin özelliklerine kadar basında ırkçılığın-ayrımcılığın yaygınlaştırılma stratejilerini ortaya koymayı amaçlayan bir lisans dersinin malzemesi gibidir. Bu sayfada yer alan haberlerde Rumlar, Kürtler, Ermeniler ırkçı ve ayrımcı olarak nitelenebilecek söylemlerin hedeflerini (azınlık aktörlerini) oluŐtururken Türkler bir yandan yüklenen “mağdur-mazlum” konumuyla, diğer yandan yüceltilen “baŐarılar” ve aktarılan “övgüler” aracılığıyla ya da bizzat Türklüğün övgüsü yoluyla milliyetçi ve ırkçı söylemlerin özneleri (çoğunluk aktörleri) haline getirilmektedirler. İlk sayfada ayrıca kadınlara yönelik ataerkil değer yargılarını yeniden üreten ve açıkça cinsiyetçi bir habere yer verilmektedir.

İrkçılığın-Ayrımcılığın Başlıklara Yansıması: “Barbar Rum’dan Yamyam İngiliz’e”

Metinde aktarılan en önemli bilgiyi özetleyip, haberin ana konusunu ifade eden gazete başlıkları yazılı basında önemli metinsel ve bilişsel iŐlevler ortaya koyarlar. Haberın ilk göze çarpan kısmı olmaları nedeniyle okurların kimi zaman devamını takip etme gereği duymadıkları başlıklar, olaylarla ilgili en önemli bilgiyi aktardıkları için anlamlandırma sürecini etkileyerek, belli bir bakıŐ açısı da oluŐtururlar. Başlıktaki enformasyon, okuyucunun hafızasında haberin anlaşılması için gereken bilginin çadıŐtırılmasına yol açmakla kalmaz;

SON FIRSAT!
Bugün katılabiliriz
HABERTÜRK - B & C

Müktesem
2 belgesel seti
**İNSAN VÜCUDU ve
İNSAN İÇGÜDÜSÜ**
SADECE 29 KUPONA

VCD

FENERBAHÇE TARİH YAZDI

Dünya şampiyonu

Fenerbahçe'nin 'San Melekleri' voleybolcu dünya şampiyonu oldu. Sarı-Lacivertliler, Katar'ın basketbolu Doha'da düzenlenen Dünya Kupa'da Şampiyonası'nı finalinde Brezilya temsilcisi S.Osasco'yu 3-0 yendi. **HT SPOR**

'Eşinizi susuz bırakmayın'

İlahiyatçı Mehmed Pakcu: "Çirkin sitemleri (sevki) halip eden eşinizi hoş güysüzlerle ekranından koparın. Eşinizin mesaj gönderiyorsa hayata susamıştır, onu susuz bırakmayın." **7'de**

Son bomba: Boşanıyorlar

Nurgül Yesilçay ile Cem Ozer, 6 yıllık evliliklerini bitiriyor. Gift birbirlerinden taleple bulunmamaçak. 5 yaşındaki oğulları annede kalacak. **HT MAGAZİN**

'Atatürk'ün ataları Anadolu göçmeni'

İnkilap tarihi den kitaplarında, Atatürk'ün Selahiki doğduğunun yanı sıra atalarının Anadolu'dan Balkanlar'a göç ettiği de yer alıyor. **SALTAN AYDIN/HA**

'Silahlı ziti olmamalı'

Mecidiye Baskevilli Nevzat Paşadil: "Dizilerde şakır şakır insanlar birbirini öldürüyor. Silahlı diziler olmamalı." **14'te**

FT'den '1. sınıf övgü'

Finansial Times, Atatürk Havalimanı'na ödül: "İstanbul'dan Londra'ya uçmak, 1. dünyadan 3. dünyaya uçmak gibi." **HT EKONOMİ**

Bugün 5 Gazete

Ekonomi
İ Pad Türkiye'ye geldi, 1000 TL'den başlıyor
İ Artık tek seçmek evlenmek değil

Spor
İ Fenerbahçe kupada tatsız, Buca'ya boyun eğdi: 3-2

Magazin
İ Yıbağı güzel! Sıla 1 Evlilik kararını aceleyle getirmeyin
İ Ezel ekibi eğlendi

Bulmaca
İ 4 tam sayfa bulmaca
MAGAZİN ekinde

İstanbul
İ 'Azziz İstanbul' belgesel oldu
İ Kapalıçarşı 550 yaşında

BARBAR RUM SALDIRDI

Pınar Karşıyakalı basketbolcular, Kıbrıs Rum kesimindeki maçta linç edildi

GAZ BOMBASI BİLE ATILAR
Lefkoşa'nın Rum kesiminde Apollon ile Pınar Karşıyakalı'nın Euro Challenge Kupası maçından sonra Rum taraftarlar saldıra saldıra İndi. Taş, sopalı ve gaz bombalı saldırıya uğrayan Türk takımının oyuncuları ve teknik kadrosu, sahillerce soyunma odasına mahsur kaldı.

BM BARIŞ GÜCÜ DEVREDE
Olaylarda kondisyoner Erdem Günak'ın eli kırıldı. Basketbolcularımız canlarını zor tuttular. Türk ekibi polis komiseri altında ötele götürüldü. KKTC Dışişleri Bakanı Özgürün, BM Barış Gücü'nden yardım istedi. Bölgeyi bugün Yunanistan üzerinden dönmek. **HT SPOR**

BM ve FIBA'ya şikâyet ettik

Değerli Bakanlar! Davayı açtık. BM'den sponsorlarımızın güvenini sağladığımız için, Federasyon da FIBA'ya şikâyet.

HABERTÜRK

22 Aralık 2010 ÇARŞAMBA GÜÇLÜ ÖZGÜRLÜĞÜNDE Fiyatı: 50 Krş

'PKK, Kürtlerden özür dilemeli'

PKK'nın eski karakutusu Nizamettin Taş, HABERTÜRK'e konuştu: "Böyle bir örgütün özgürlük isteği inandırıcı olamaz. Bir özür şart"

'NANDIRICI DEĞİL'
Nizamettin Taş, 20 yıl huzurluğu PKK'ya anlattı: "Ben bile 'Başına ne gelir' diye düşünüyordum. Böyle bir örgütün özgürlük isteği inandırıcı olamaz. PKK, her iki halktan özür dilemeli."

ASKERİ HELİKOPTER
"Yıl 2004'tü. Ocak'ın in arıtkları, askeri helikopterle Kandil'e gittiler. 'Baskın emri' diyerek kongrede savas karar çıkarttılar. PKK, Ergenekon'un bir parçası oldu." **Zülkar Ali AYDIN/HA**

Demirtaş'ı BDP'li vekil 'yalanladı'

BDP Lideri Demirtaş "Milletvekili arkadaşlar Meclis'te Kürçe konuşuyacaksınız" diye konuştu. BDP'li Oğuz Kaşıkçı "Demirtaş yalancıydı" dedi. **15'te**

'Olay tamamen parayla ilgili'

Türk basınına ilk kez konuştu! ASD'li avukatı Geragos, Agri Diğner'de konuştu: "Devlet para için suçlar. Kültürün özünü yıkıyor da ne Türkiye'nin uluslararası imajını zedeleyecek? İsviçre Agri Diğner'de bir perçim olabilir. Türkiye'de devlet istiyor, burası yolu buradan geçiyor." **13'te**

'Kota' YSK ile aşıldı

CHP'li muhaliflerin kadim kotasına uyulmadığı gerekçesiyle yaptığı itiraz, Yüksek Seçim Kurulu'ndan da 'net' geldi.

Gürsel Tokin ve Sezgin Çankırtolu'nun parti meclisi üyeliği kesilmesi. Ve sok bir iddia: "11 PM üye-sinin kavgası yok." **14'te**

Kapatma için işaretler geldi

İki dilî hayat ve ekonomik taşıya. Yargıtay Başsavcısı ile Diyarbakır savcılarının harekete geçirdi. Diyarbakır dilî toplandı, basırsızlık belgesizlik gerekçesiyle BDP hakkında inceleme başlatıldı. Ya-sı, kapatma geliyor. **15'te**

'Aklınızı başınıza alın'

Başbakan: "BDP akılsız başına almış. Kılıçdözü'nün mesajı: 'İki not artık.' **15'te**

hafızada haberde aktarılan olayın temsiline yönelik örgütleyici bir ilke oluşturulur. Başlıkların ideolojik içerimleri, onların haber üretimi sürecindeki yerleriyle de ilgilidir. Çoğunlukla, başlıklar, muhabirler tarafından değil editörler tarafından hazırlanırlar ve onların sadece başlığın haber metnini en iyi şekilde özetlemesi ile ilgilenmez, bunun yanında okur için çarpıcı-çekici olacak ya da gazetenin yayın politikasına en uygun düşecek başlığı da bulmaya çalışırlar (van Dijk, 1991'den aktaran Köker ve Doğanay, 2010: 38). Bu nedenlerle başlıklar üzerinde yapılacak inceleme, ırkçı-ayrımcı söylemlerin yaygınlaştırılmasında gazetelerin editoryal tercihlerini ortaya koymak açısından önemli veriler sağlamaktadır.

Habertürk gazetesi özellikle farklı etnik grupları Rumları, Kürtleri ve Ermenileri başlıklara taşımış ve başlıklarda azınlık aktörleri genellikle olumsuzlukların faili olarak tanımlanmıştır.

BARBAR RUM SALDIRDI

“PKK, Kürtlerden özür dilemeli”

(Ermeni Davalarını Açan Avukat) ‘Olay tamamen parayla ilgili’

Kapatma için işaretler geldi

‘Aklınızı başınıza alın’ (Devlet Bahçeli’nin iki dilli yaşam kampanyasıyla ilgiyi yaptığı yazılı açıklama)

‘Atatürk’ün Ataları Anadolu Göçmeni’

‘Eşinizi Susuz Bırakmayın’

İngiliz yamyama ömür boyu hapis

Yukarıdaki başlıklarda Rumları büyük harflerle ve açıkça “barbar”lıkla ilişkilendiren ideolojik kurgu, PKK tarafından kandırıldığını/istismar edildiğini ima ettiği Kürtleri kendi kararlarını alabilen, kendi eylemlerinin sorumlusu özneler olmaktan uzaklaştırmakta; Ermenilerin davalarını emanet ettikleri avukatın ağzından “asil meselenin para olduğu” açıklamasını başlığa taşıyarak açılan davaların haklılığını sorgulamakta; iki dilli yaşam kampanyası nedeniyle BDP’nin kapatılma olasılığının güçlülüğünü “kapatma için

işaretler geldi" başlığı ile duyurmakta; MHP genel başkanı Devlet Bahçeli'nin BDP'nin iki dilli yaşam kampanyası karşısında savurduğu tehdide haber değeri yüklemekle kalmayıp, bu tehdide, başlığa taşıma yoluyla genel bir önem ve "meşruluk" atfetmekte; Atatürk'ün Türklüğünü ispata yönelik bir açıklamayı başlığa taşıyarak resmi-Kemalist milliyetçiliğin dile getirdiği bir üst kimlik olarak Türklük kurgusunun ötesinde (bkz. Bora, 1994) kan ve soy bağına dayalı Türklük arayışını haklılaştırmakta; bir ilahiyatçının kadınlara yönelik açıkça "cinsiyetçi" yargılar barındıran öğütlerini sorgulama gereği duymaksızın başlığa taşımaktadır.

Gazetenin bu çalışma kapsamında incelenmemekle birlikte burada dikkat çekmeye değer bulunan arka sayfasındaki bir haberinin başlığı ise "İngiliz yamyama ömür boyu hapis"tir. İngiltere'de üç hayat kadını öldüren ve yiyen katilin İngilizliğini başlığa taşıyan bu haber "Barbar Rumlar"dan sonra "yamyam İngilizler" nitelemesiyle "öteki"ne yüklenen olumsuz özelliklerin sınırlarının ne denli geniş bir yelpazeye yayılabileceğini ortaya koyması açısından dikkat çekicidir.

Başlığa kimin sözünün taşındığı, yayın organının ideolojik konumlanışını göstermesi açısından önemlidir. "Tırnak içinde verilen 'bir başkasının sözü' başlığa taşınma yoluyla değerli kılınırken, basın yansızlığı iddialarınca beslenen bir profesyonellik anlayışı içinde bu sözün içeriğinin onu aktaranı bağlamadığı iddia edilebilir" (Köker ve Doğanay, 2010: 65). Ancak, haberde yer alan aktörlerden birisinin ifadesini başlığa taşıyarak dikkat çeken, aktarılmaya değer bulan, haber değeri atfedenler editörlerdir ve bu nedenle belli kişi ve gruplara yönelik ırkçı-ayrımcı nitelikteki kanı ve yargıların haber başlıklarında alıntılar yoluyla *dalgalanması* gazetenin editoryal tercihinin bir yansımasıdır. Başlığa taşınarak bir bakıma anonimleştirilen bu türden yargıların okurların çeşitli etnik gruplar ve/veya azınlıklar karşısındaki tutumlarını "her gün gazetede okuyoruz ..." cümleciği aracılığıyla meşrulaştırmasına da aracılık ettiği ileri sürülebilir.

Başlıklar kadar alt başlıklar, haberin tematik yapısı, haberde verilen arka plan bilgisi ve metinde kullanılan sözcüklerin seçimi de

ırkçi-ayrımcı söylemleri olađanlaŐtıran bir ideolojik kurgunun öğeleri olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle aŐađıdaki başlıklar altında, *Habertürk* gazetesinin ilk sayfa haberleri ve bunların iç sayfalardaki devamları, söylem analizi yoluyla incelenerek sözü edilen ideolojik kurgunun temel söylemsel stratejileri açığa çıkarılmaya çalıŐılmıştır.

“Mazlum ve Mağdur Biz”in KuruluŐu: “Barbar Rum Saldırđı”

Haberin konusu, Lefkoşa’da Eurochallenge Kupası için karşı karŐıya gelen Apoel takımı ile Pınar KarŐıyaka takımının maçı esnasında Apoel takımı taraftarının, gazetenin ifadesiyle “Rum taraftarlar”ın “Türk takımına” karşı yapmış olduğu saldırıdır. Gazetenin birinci sayfasının sağ üst köşesinde sürmanŐetten verilen haber (bkz. Resim 2), esasında spor sayfasında yer alabilecek türdendir. Daha çok erkekler tarafından okunduğu bilenen spor sayfası yerine kadın erkek, sporla ilgili ilgisiz tüm okuyucuların ilk elden göz attıkları birinci sayfadan oldukça büyük puntolarla ve bir fotoğraf eŐliđinde sunulan haber, sıradan bir spor müsabakası esnasında yaŐanılanların “milli bir dava” olarak temsiline olanak sağlamıştır.

İki basketbol takımı taraftarı arasında yaŐanan gerginlik bir bütün olarak Rumların Türklere karşı yapmış olduğu saldırı olarak sunulmuş, haberde eylemin faili “barbar Rum”, mağduru ise “biz/Türkler” olarak kodlanmıŐtır. AltbaŐlıkta “Pınar Karşıyakalı basketbolcular” olarak bahsi geçen takım, haber metninde “Türk takımı” olarak anılırken yine metinden adının “Apoel” olduğunu anladığımız takımın taraftarlarının metinde “Rum taraftarlar” ve haberin baŐlığında ise “Rum” olarak nitelenmesi, haber kurgusunun temel öğesini oluŐtıran karşıtlığın, iki takımın taraftarları arasında değil “Türk takımı” ve “Rum taraftarlar” ve hatta Türk takımı ve “barbar Rum” arasında kurulması yoluyla ırkçi ve milliyetçi söylemlerin başlıca stratejilerinden olan “olumlu biz” (burada mağdur ve mazlum) ve “olumsuz öteki” karŐıtlıđına dönüŐtürüldüđünü göstermektedir. “Onların olumsuz temsili” için seçilmiş hakaret sıfatının (barbar) ise daha çok Batılılar tarafından “barbar Türk” önermesi ile Türklere yönelik kullanıldığının

altını çizmek gerekir. Habercilerin olaylara, eylemlere ve aktörlerine ilişkin kanı ve yargılarının onları adlandırma ve nitelendirme biçimini şekillendirdiği göz önünde tutulduğunda, başlıkta tercih edilen bu sıfatın arkasında “biz değil onlar barbar” önermesi aracılığıyla fetih geçmişi nedeniyle Türklere yüklenen olumsuz kalıpyargıyı, yansıtma yoluyla bir başkasına yükleme çabasının yattığını söylemek mümkündür.

Resim 2. Habertürk, 22 Aralık 2010, 1. sayfa sağ üst köşe

Haber metni içinde “biz”in mağduriyeti nedeniyle haklılığını vurgulamak için olayı dramatikleştirerek abartmaya ve saldırıyı somutlaştıracak klişelerin kullanımına sıkça yer verildiği görülmektedir.

“Gaz bombası bile atıldılar”

“Linç ediliyordu”

“Basketbolcularımız canlarını zor kurtardılar”

“Türk takımının oyuncu ve teknik kadrosu, saatlerce soyunma odasında mahsur kaldı”

“İzmir ekibi ölümden döndü”

“Türk ekibi polis çemberi altında otele götürüldü”

“BM Barış Gücü Devrede”

Bu gibi ifadelerle okuyucuların zihinlerinde bir çatışma ve savaş ortamı canlandırılmak istenmiş; “gaz bombası bile atıldılar” atıldılar

başlığı ile olayın terör olaylarını çağrıştıran ve polisiye niteliği vurgulanırken “BM barış gücü devrede” başlığı ile çatışmanın uluslararası müdahale gerektiren boyutu göz önüne serilmiştir. Metinde geöen “linö ediliyordu”, “ölümden döndü”, “canlarını zor kurtardılar”, “mahsur kaldı”, “polis öemberi” gibi ifadeler de maruz kalındığı iddia edilen şiddetin, yani mağduriyetin boyutlarını ortaya koymak için seöilen sözcüklerdir.

Haber metninde, okul kitaplarından başlayarak resmi ideoloji tarafından “Türk’ün tarihi ve ezeli düşmanı” olarak kodlanan Rumlarla ilişkin olumsuz kalıpyargılar, Türklere yüklenen mazlumluk konumu eşliğinde sürmanşete taşınarak pekiştirilmiştir. van Dijk (2003), mağduriyet konumu arayışını bir tür zalim-mazlum ilişkisine gönderme yapan “kurbanlaştırma stratejisi” ile açıklar. “Ötekiler”in olumsuz açıdan temsil edildiği ve tehditlerle bağdaştırıldığı durumlarda iç grup da “böyle bir tehdidin kurbanı olarak” temsil bulur (van Dijk, 2003: 107). Haber diline egemen olan mazlumluk söyleminin, geömişte zulme uğramış, bugün yine haksızlığa uğrayan ancak gelecekte intikamını mutlak alacak “haklı ve güçlü *bizin*” “arzu edilen (ettiği) pratiklerin kurulması ve siyasal erek için gerekli ivmenin kazandırılması” (Aöikel, 1996: 167) sürecinde ihtiyaö duyulan türden motive edici bir söylem olduğunu belirtmek gerekir.⁹

Haberde kullanılan fotoğraf da dikkat çekicidir. Fotoğrafta, karşılaşma esnasında “Türk takımı” oyuncusu basket atarken görüntülenmiştir. Ayakları yerden kesilmiş, potaya en yakın duran, diğer sporculardan daha yukarıda resmedilen oyuncu, karşılaşmanın sonucu ne olursa olsun “biz”in başarısını resmederek bir üstünlük fantezisinin aracı haline gelmiştir. Gazetenin spor sayfasında devamına yer verilmeyen haberde maöin skoruna dair bir bilgi bulunmamaktadır. Diğer gazetelere bakıldığında iki takım arasında geöen mücadelenin 82-80 mağlubiyetle sona erdiği anlaşılmaktadır. Bu haberin karşı sütununda yer alan Fenerbahöe kadın voleybol takımının aldığı dünya şampiyonluğunun skoru ise “Fenerbahöe tarih yazdı” üst başlığıyla

⁹ Eziklik/mazlumluk söylemlerini “kaba bir teslimiyet olarak değil de potansiyel bir iktidar istemi olarak” değerlendiren bir araştırma için bkz. Aöikel, 1996.

duyurulmuş, başka bir deyişle mağdurluk konumunun arkasına gizlenen mağlubiyetin karşısında Fenerbahçe takımının galibiyeti sürmanşetin hemen yayındaki haberle taçlandırılmıştır.

Fotoğrafla birlikte kullanılan “BM ve FIBA’ya şikâyet ettik” cümlesiyle öne çıkarılan “biz” vurgusunun da altını çizmek gerekir. “Biz”in mağdur, mazlum ve masum, onların ise hain, zalim ve suçlu ilan edildiği kışkırtıcı bir retorikle bezenmiş haber, milliyetçi söyleminin günlük üretimini ve bu söylemin nasıl sıradanlaştırıldığını gösteren tipik bir yayıncılık örneği olarak değerlendirilebilir.

Güvenilmez, Açgözlü Ötekinin Temsili: “Ağrı Dağını Bile İstediler”

Haber, Ermeni davalarını açan Avukat Mark Geragos’la yapılan bir röportaja dayanmaktadır. Gazetenin ilk sayfasında “Olay tamamen parayla ilgili” başlığıyla sunulan haberin devamı 12. ve 13. sayfada “Tek amacımız para, Ağrı’yı verin” üst başlığıyla verilmiştir. Ayrıca birinci sayfada konuyla ilgili bir de karikatür yayımlanmıştır.

Birinci sayfadaki haber, gazeteci Daphne Barak’ın Avukat Mark Geragos’la görüşmesi sırasında çekilen fotoğrafın üzerine yerleştirilen “Ermeni Davalarını Açan Avukat” etiketinden ve ‘Olay tamamen parayla ilgili’ başlığının altında yer alan fotoğraf altı yazısından ibarettir. Fotoğraf altı yazısı “Türk basınına ilk kez konuşan ABD’li Avukat Geragos, Ağrı Dağı’nı bile istedi” giriş cümlesiyle başlamaktadır. Bu cümledeki “bile” ifadesi bahsi geçen isteğin “sınır tanımazlığı”nın bir işareti olarak değerlendirilebilir. Metnin devamı, Ermeni avukatın bağlamından ayrılarak seçilen sözlerinden yapılan alıntıdan oluşmaktadır: “Davaları para için açıyoruz. Kurbanları onore etmek de var. Türkiye akıllı olsa topraklarının bir kısmını Ermenistan’a verirdi. Ağrı Dağı iyi bir peşinat olabilir. Türkiye dünya devleti olmak istiyor, bunun yolu buradan geçer”.

Haberin Ermeni avukatla yapılan söyleşinin çeşitli parçalara ayrılarak farklı başlıklar altında aktarıldığı iç sayfadaki devamı incelendiğinde (bkz. Resim 3) hem bir bütün olarak haber kurgusunda

7 BİN 230 KİŞİ OKUMA BİLMİYOR

ERNEU İSTANBUL GÜNCEL

ERNEU İSTANBUL GÜNCEL

ERNEU İSTANBUL GÜNCEL

ERNEU İSTANBUL GÜNCEL

ERNEU İSTANBUL GÜNCEL

ERNEU İSTANBUL GÜNCEL

YERİ BULUT
Sistem dengelencek, sakın dolar kredilerinde artış olmayın!

ABD Meclisi'nden Çin işkencisi

BİRİNCİ DÖNEMİN KONGRESİ'nde ABD Meclisi'nin Çin işkencisi hakkında karar aldığı bildirildi. ABD Meclisi'nin Çin işkencisi hakkında karar aldığı bildirildi. ABD Meclisi'nin Çin işkencisi hakkında karar aldığı bildirildi.

Erdoğan'dan Nobel'li gönderme

Erdoğan'ın Nobel Barış Ödülü'ne gönderdiği mesajda, Türkiye'nin barış için verdiği mücadeleyi desteklediği belirtildi.

TEKE TEK
Fatih ALTAYLI

Pazarlık için hep bir adım daha

İstanbul'da pazarlık için bir adım daha atıldı. Pazarlık için bir adım daha atıldı.

'Tek amacımız para, Ağrı'yı verin'

Amerikalı Ermeniler ABD'de Türkiye Merkez Bankası ile Ziraat Bankası'na karşı açtığı davanın dört avukatından biri olan Ermeni asıllı Mark Geragos, Habertürk'e konuştu. Geragos, "Tek amacımız para, Türkiye'ye açılan tüm davaların amacı para" dedi.

AGRI DAĞINI İSTEDİ!

AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Emenilere iyi bir peşinat olurdu

Emenilere iyi bir peşinat olurdu. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Emenilerin Türkiye ile mülk davası

Emenilerin Türkiye ile mülk davası. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Anlaması lazım Kötü'yi kullanıyorlar'

Anlaması lazım Kötü'yi kullanıyorlar'. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Dolarıda bugüne kadar 'İleri' baktınız mı!

Dolarıda bugüne kadar 'İleri' baktınız mı! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Emenilerle ilgili bir peşinat olurdu

Emenilerle ilgili bir peşinat olurdu. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Emenilerin Türkiye ile mülk davası

Emenilerin Türkiye ile mülk davası. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Emenilerin karşı 10 bin mektup

Emenilerin karşı 10 bin mektup. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

'Obama soykırım diyor'

'Obama soykırım diyor'. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Emenilerin Türkiye ile mülk davası

Emenilerin Türkiye ile mülk davası. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

İşte Rusya'da ele geçen 30.8 milyon

İşte Rusya'da ele geçen 30.8 milyon. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

252 sayılı soykırım tasarısı

252 sayılı soykırım tasarısı. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

İşsizliğin boyutu

İşsizliğin boyutu. Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Ulan!

Ulan! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ! Ermeniler AGRI DAĞINI İSTEDİ!

Resim 3. Habertürk, 22 Aralık 2010, 12. ve 13. sayfalar

hem de başlıklarda "Ermenilerin asıl amacı Türkiye'den para/toprak kopartmaktır" önermesinin öne çıkarıldığı, böylece 1915'te tehirci uğrayan Ermenilerin hak arama amaçlı hukuki girişimlerinin bizzat avukatlarının tanıklığına başvurularak maddi çıkar arayışına indirgendiği ve/veya Ermenilerin bu yöndeki taleplerinin milliyetçi söylemin sıklıkla başvurduğu tehdit algısını yeniden üretecek biçimde, Türkiye'nin toprak bütünlüğü karşısında açık bir tehdide dönüştürüldüğü görülmektedir. Devam haberinin "Tek amacımız para, Ağrı'yı verin" başlığı; "Amerikalı Ermenilerin ABD'de Türkiye Merkez Bankası ile Ziraat Bankası'na karşı açtığı davanın dört avukatından biri olan Ermeni asıllı Mark Geragos, Habertürk'e konuştu. Geragos, "Tek amacımız para, Türkiye'ye açılan tüm davaların amacı para" dedi." altbaşlığı ile aynı başlığın altında çerçeve içinde yer alan "Ağrı Dağını istedi" başlığı ve "Ermenilere iyi bir peşinat olurdu" alt başlığı bu bağlam içinde değerlendirilebilir.

Haberin kurgulanışı analiz edildiğinde giriş bölümünde, söyleşi yapılan Ermeni Avukatın geçmişine dair verilen bilgiler göze çarpmaktadır:

Mark Geragos, Michael Jackson, kız arkadaşı Rihanna'yı döven Chris Brown, Amerikalı oyuncu Qinona Ryder gibi ünlü isimlerin avukatı. Geragos, Türkiye'den Ermenistan'a göç eden bir aileden geliyor. 53 yaşındaki Geragos, kendisini Amerikalı bir Ermeni olarak tanımlıyor.

Daphne Barak, Geragos ve Michael Jackson'ın annesi Katherine ve babası Joe Jackson ile Las Vegas'taki Venetian Otel'i'nin VIP odasında buluştu. Bugüne kadar katıldığı önemli davaların birçoğunu kaybetmesi ile de ünlü olan Geragos işini iyi yapmamakla da eleştirilmişti. Michael Jackson bile sonunda dayanamayıp Geragos'u "Söz konusu olan benim k... ve dikkatini verip beni adam gibi savunacak bir avukata ihtiyacım var" diyerek kovmuştu.

biçiminde sunulan arka plan bilgileriyle, Ermeni davalarını üstlenen avukat bir yandan Türkiye'den Amerika'ya giden Ermeni bir ailenin çocuğu olarak diaspora Ermenilerine sıklıkla yüklenen "içimizdeki hain", "ekmeğini yediği toprağa ihanet eden Ermeni" konumuna yerleştirilmiş, diğer yandan ise "ünlü" fakat "başarısız" biri olduğu resmedilmiştir.

Haberde, yukarıda aktarılan sunuş yazısının ardından Ermeni avukatla yapılan söyleşi metni yer almaktadır. Metinde, avukatın, Türkiye'den topraklarını ve tazminat talep eden Ermeniler adına Türkiye devletine karşı açtığı davadan "11 Yıllık Mücadele" ve "Türkiye İtiraf Etsin" alt başlıkları altında söz edilmektedir. Söyleşiyi yapan gazetecinin yönelttiği sorular arasında yer alan "Şimdi avukat olduğunuzu bir kenara bırakalım. Bu uluslararası bir mesele. Filistinliler de bu durumda İsrail'i, Hayfa'yı isteyebilir. Amerikalıların kovduğu Kızılderililer var. Bu işin sınırı nerede?" sorusu, Köker ve Doğanay'ın Ermeni sorunu ile ilgili haberlerde "biz değil asıl onlar yaptı" önermesi arkasına saklandığını saptadıkları (93-104) ve ırkçı-ayırımı söylemlerin başlıca stratejilerinden birisi olan inkâr stratejisinin habercinin tercihi ve haber kurgusu içine nasıl yerleştiğini göstermesi açısından dikkat çekicidir.

“Tek amacımız para, Ağrı’yı verin” üst başlığının altına yerleştirilen fotoğraf altı haberde ise “Ermenilerin Türkiye ile mülk davası” başlığı altında, söz konusu dava hakkında bilgi verilirken dava açan avukatlardan birinin Geragos ile kavgalı olduğunun bilgisinin verilmesi ve bu avukatın Geragos’u “davalardan kazanılan tazminatları kanuna aykırı kullanmakla” suçladığının açıklanması dikkat çekicidir. Böylece, davaların haklılık gerekçeleri sorgulanmaya devam edilirken tazminatların “kanuna aykırı” kullanıldığı iddiasına da haber değeri yüklenmektedir.

Aynı üst başlığın altında yer verilen “Ermenilere karşı 10 bin mektup” başlıklı haber ise soykırım tasarısını ABD Temsilciler Meclisi’nde oylatmak isteyen Ermenilerin haksızlığını göstermek isterken “Ermenilere karşı” ifadesi ile bütün Ermenileri aynı konuma taşımıştır.

van Dijk, bahane bulma, abartma, inkâr gibi stratejik hamlelerin yetersiz kaldığı durumlarda, ırkçı-ayrımcı söylemlerin gülünçleştirme ile karşı tarafı değersiz kılma yoluna başvurduğundan söz eder (1991: 192). Birinci sayfada yer alan günün karikatürü (bkz. Resim 4), Ermenilerin toprak ve tazminat talebini gülünçleştirme yoluyla geçersiz kılmaya yönelik stratejik hamleyi örneklemektedir:

Resim 4. Habertürk, 22 Aralık 2010, 1. sayfa sol alt köşe

Karikatürde, masa başında oturmuş, önünde İngilizce Türkiye yazan bir dava dosyası, yüzünde itici bir gülümsemeyle ellerini kavuşturmuş maddi çıkar talep eden Avukat Geragos'a yönetilmiş olan "Ağrı Dağı'nı da istiyorsunuz?" sorusunda geçen "da" bağlacıyla, söyleşinin öncesinde istenmiş başka yerler olduğuna işaret edilerek "Ermeni"nin "açgözlülüğü" okuyucuya bir kere daha gösterilmiştir. Konuşma baloncuğu içinde Ermeni avukata atfedilen atasözünün zihinlerde canlandırmış olduğu arsız, utanmaz vb. gibi sıfatlarla ise ötekine yönelik olumsuz duygu ve yargılar çoğaltılmıştır.

Kürtlerin Hak Taleplerinin Kabul Edilemezliği

22 Aralık 2010 tarihli *Habertürk* gazetesinin birinci sayfasında manşetten verilen, böylece gazete tarafından günün en önemli gelişmesi olarak kabul edilen "PKK, Kürtlerden özür dilemeli" başlıklı haber, 30 yıl boyunca PKK'nın üst düzey kadroları arasında yer alan ancak getirdiği eleştiriler nedeniyle örgütten ayrılan, gazete tarafından PKK'nın "eski karakutusu" olarak nitelendirilen Nizamettin Taş'ın açıklamalarından oluşmaktadır. Bu haber ve yanı sıra haberin sağ ve alt sütunlarında yer alan BDP'li bir vekilin açıklaması, "iki dilli hayat"la ilgili savcılık soruşturması, MHP Başkanı Devlet Bahçeli'nin "iki dilli yaşam ve demokratik özerklik modeli taslağı" üzerine yapmış olduğu açıklama ile bir blok halinde sunulan Kürt sorunuyla ilgili diğer haberler, gazetenin meseleye dair yaklaşımını ve Kürtlere yönelik ötekileştirme stratejilerini açıkça gösterir niteliktedir.

"PKK Kürtlerden özür dilemeli"

Demirtaş'ı BDP'li vekil "yalanladı"

Kapatma için işaretler geldi

"Aklınızı başınıza alın"

Yukarıda sıralanan başlıkları taşıyan haberler arka arkaya okunduğunda bir taraftan, eylemlerinden sorumlu akil özneler olarak görülmeyen, bir nevi çocuklaştırılan Kürtlerin PKK tarafından kandırıldığı iması öne çıkmakta; diğer yandan BDP liderinin mecliste Kürtçe konuşulmayacağı yönündeki açıklamasının da "Demirtaş'ı

BDP’li vekil ‘yalanladı’” başlığı altında verilen haberde görüldüğü gibi bir kandırmacadan ibaret olduğuna işaret edilmektedir. Kürtlerin Kürtçe konuşma ısrarlarının kabul edilemezliği, 22 Aralık tarihli *Habertürk* gazetesinin başlıca problematiğini oluŐturuyor gibidir. “DemirtaŐı BDP’li vekil ‘yalanladı’” başlıklı haberin hemen altında, koyu harflerle atılan “Kapatma için işaretler geldi” başlığı altında yer alan haberde BDP’nin “iki dilli hayat ve özerklik taslağı” nedeniyle kapatılabileceği belirtilmekte; kapatılma tehdidini başlığa taŐımakla yetinmeyen editoryal kadro, Bağçeli’nin BDP’ye yönelik “Aklınızı başınıza alın’ tehdidini mavi fonda çerçeveleyerek öne çıkarmaktadır (bkz. Resim 1).

Gazetenin birinci sayfa haberlerinin devamlarının yer aldığı 15. sayfası (bkz. Resim 5) “Başsavcılıktan BDP’ye ‘kapatma’ uyarısı” başlığı ile aılmaktadır. Bu devam haberinde, ilk sayfa haberinde aıkça yer alan “iki dilli hayat ve özerklik taslağı Yargıtay başsavcısı ile Diyarbakır savcılarını harekete geçirdi” ifadesinin aksine, Cumhuriyet Başsavcılığı’nın incelemeyi “Demokratik Özerklik ÇalıŐtayında çıkan ‘1. Demokratik Özerk Kürdistan’ taslağıyla ilgili” olarak başlattığı, “Demokratik Toplum Kongresi’nin düzenlediği bu çalıŐtay ile BDP arasında bir bağlantının olması durumunda parti hakkında kapatma davası aılabileceği uyarısında bulundu”đu, BDP’nin ortaya attığı ‘iki dilli hayat’ girişimi konusunda ise eylem olmadığı gerekçesiyle soruşturma başlatmadığı” belirtilmektedir. Başka bir deyişle, kapatılma uyarısından iki dilli hayat giriŐimini de sorumlu tutan ilk sayfa haberinin aksine, gerçekte iki dilli hayat girişimi hakkında yasal bir sürecin baŐlatılmadıđı anlaşılmaktadır. İlk sayfa haberi ile onun devamında aktarılan bilginin tutarsızlığı, habercinin ve editörün enformasyonu gazetenin “iki dilli hayat” girişimi karşısındaki tercihi yönünde nasıl çarpıtılabileceğini göstermesi aısından önemlidir.

Bu haberin hemen altında ise BDP eŐbaŐkanı DemirtaŐın ağzından: ‘Meclis’te Kürtçe dayatmamız yok’ aıklaması başlığa taŐınmuŐtur. AltbaŐlık, DemirtaŐın sözlerinin güvenilmezliğine ilişkin ilk sayfa haberinde yapılan saptamayı doğrular niteliktedir: “BDP Genel Başkanı Demirtaş, “Milletvekili arkadaşlarımı uyardım” sözleriyle

Başsavcılıktan BDP'ye 'kapatma' uyarısı

TBMM Başkanı Mehmet Ali Şahin'in "Servetini görevine çalıyor"urum" açıklamasının ardından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı BDP ile ilgili, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı da Demokratik Özerklik Çarşafı ile ilgili inceleme başlattı. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Siyasal Partiler Yasası'nın parçaları, bölgecilik yapmayı yasakladığına dikkat çekerek, kapatma uyarısında bulundu.

Çarşaf ve BDP ile ilgili basında

çıkın haberleri ıhbar kabul eden Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 15 Aralık'ta Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan konu ile ilgili inceleme başlatma taleplerini ve inceleme evraklarının örneğini istedi. Başsavcılık, ayrıca Diyarbakır Valiliği'ne de Çarşaf ile ilgili idari bir işlem yapıp yapılmadığını sordu. Başsavcılık, evraklarda BDP ile Çarşaf arasında organik bir bağ olup olmadığını inceleyecek.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, dün

yaşlılığı yazılı açıklamasında, BDP ile Çarşaf arasında bir bağın bulunması halinde parti hakkında kapatma davası açabileceği uyarısında bulundu.

TASLAGA İNCELEME

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı da Demokratik Toplum Kongresi'nden (DTK) hafta sonunda Diyarbakır'da düzenlenen "Demokratik Özerklik Çarşafı"nda çıkan "1. Demokratik Özerk Kürdistan" taslağıyla ilgili inceleme

başlattı. Başsavcılığın, BDP'nin ortaya attığı "iki dilli hayat" girişimi konusunda ise eylem olmadığı gerekçesiyle soruşturma başlatmadığı öğrenildi. BDP Grup Başkanvekili Bengi Yıldız, DTK ile BDP arasında bağ olup olmadığını ilginç inceleme başlatılan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına Abdurrahman Yalçınkaya'ya "Demokrasi ile tanış artık" diyerek tepki gösterdi. ■ İLHİ HÜRRAK/ANKARA-YEPK/DİYARBAKIR/AHA

Demirtaş: 'Meclis'te Kürtçe dayatmamız yok'

TBMM'DE GERİLİMİ DÜŞÜREN GÖRÜŞME

BDP Genel Başkanı Demirtaş "Milliyetküllü arkadaşlarımı uyardım" sözleriyle Meclis'te Kürtçe konuşmayacakları konusunda TBMM Başkanı Şahin'e güvencesi verdi. Ancak aynı anda Meclis Genel Kurulu'nda kürsüye çıkan BDP'li Özdal Uçur, Kürtçe ifadeler kullandı

İnan GEDİK / ANKARA

BDP Meclis Başkanı Mehmet Ali Şahin'e Kürtçe tartışmalarında "TBMM'yi germevecekleri" garantisini verdi. BDP Genel Başkanı Selahattin Demirtaş, "demokratik özerklik" konusunda görüşlerini leaven bir kitapçığı da Şahin'e sundu. Görüşmeyle Genel Başkan Demirtaş'ın yanı sıra BDP Grup Başkanvekilleri Bengi Yıldız ve Ayta Akat Ala ile Muş Milletvekili Sırrı Sakık da katıldı. Edilmeden bilgilere göre Şahin'e Demirtaş arasında da diyaloglar yaşandı. Şahin, Bu DTK nedir? Demokratik Özerk Kürdistan ne oluyor? Ne amaçlıyorsunuz? Demirtaş, DTK bizim de içinde bulunulduğumuz bir sivil toplum örgütü. Çalışmaların bizden başlaması yitiriyor. Son toplantıya ben de katıldım bazı aydınlar da katıldı. Ancak DTK'nın aldığı herhangi bir karar yok. Sadece bir tartışma açıldı. Şahin Siz özerklikle ilgili ne düşünüyorsunuz? Demirtaş: Parti olarak bir öneri haline getirecek, bir Anayasa ve yasa değişikliği yapalım şeklinde bir teşebbüstümüz yok. Şahin: Türkiye konusunda tüm milletvekillerinin hassas olması gerekiyor. Sizden başka rica ediyorum. Demirtaş: Bizim buna bir itirazımız yok. Arzadığımız da Kürtçe konuşmama. Ana dil uygulanan baskılan gündeme getirmek için sadece birkaç cümle kullandık. Arkadaşlarımız da uyardım. Genel Kurul'da Türkiye'de bir dile hitap etme düşünürüz yok. Şahin: Değişik düşünceleriniz olabilir, bunları da görüşüyoruz, görüşme değiştirme eğilimimiz yer TBMM'dir.

DEMOKRATİK ÖZERKLİK İÇİN NE DEDİLER?

'Kürtlerin değil PKK'nın talebi'

TÜM bu talepler Kürtlerin değil, PKK'nın ve siyasal bölcüklerin talepleridir. Türkiye'de PKK, KCK ve DTP'nin açtığı olarak halk üzerinde ağır bir baskısı var. Ben bu tür taleplerin

Prof. İsmail Üstükdar

'Merkezi yönetimden vazgeçilmeli'

Bu merkezi yapının zayıflatarak yerini yerli yönetimler'e bırakması, toplumun bu kadar sarınlara ulaşmış örgüt içerisinde yeterince diyalogları incede demeyeceğini, itirazlarına karşılık yapacağını belirtiyor. Bu yönetim değişikliği

Yusuf İsmail Erat

'Türkiye'yi de AB yönetsin'

"Kürdistan özerk olsun" diyorlar. Onda insanı gelişim endeksi ne olacak, benim de sorum bu. "Burası Kürdistan, burayı Kürdistan yönetsin" yeme bir yönetim tartışması.

Prof. Mehmet Altan

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, "iki dilli yaşam" kampanyasına ve "demokratik özerklik modeli taslağı"nın ortak hedefinin Türkiye'yi bölme projesinin hayata geçirilmesi için fiili durum yaratılması girişimi olarak nitelendirdi. Bu girişimleri "ayaklanması hazırlığı" olarak nitelendiren Bahçeli, yazılı açıklamada şu uyarılarda bulundu:

'UMARIM SÖZLERİNİ TUTARLAR'

TBMM Başkanı, görüşmenin ardından yaptığı açıklamada Demirtaş için "esbabıkan" ifadesini kullandı ve Meclis Genel Kurulu'nda Kürtçe konuşulmuyacağına dair sözü hatırlatarak, "Bu sözün arkasında durmatın temennisi ediyorum" dedi.

'KÜRTLERİN DE KÜRSÜSÜ' Selahattin Demirtaş ise BDP'nin Genel Kurulu'nda

Kürtçe dayatması olduğunu tekrartayarak, "Ana dilden birkaç kelime ifade etmek kayırmak kapamaz. O Meclis kürsüsünde Kürtlerin de kürsüsüdür. İki cümle Kürtçe kullandığı diye neredeyse ortu da bze yapacak" diye konuştu.

'Bu karanlık dönemde herkes aklını başına almalı, ayağını denk atmalı'

SÜÇ ORTADA HÜKÜMET: Bölünme reçeteleri ve hız kazanan sağışın tahrikleri Başkan'ın başlattığı PKK açılımının ile mevesiyle ve sonuçlarıdır. 2011 seçimleri sonrası Anayasa'nın PKK taleplerini kapsayacak şekilde değiştirileceği konusunda bölücüler vadeli çek veren Başkan ve hükümeti bu noktaya gelmesinin baş sorumlusu ve suç ortağıdır.

MECLİSİN BİREKİ: Bu taleplerin masum ve meşru bir yansı kültürel hak talebi olmadığını açıklar. Türkiye başın milli birliğini, cumhuriyetin kurulus ilkerlerini ve milli varlığını hedef alan bölüşine hain bir saldırıdır. Karşı karşıyadır.

YETİNECEĞİZ: MHP DİRNEĞEK: Milliyetçi Hareketi Türkiye'nin etnik kökeni, dil, din ve mezhep temelinde ayrıştırılmasına, çatırılmasına ve bölünmesine sonuna kadar direnecektir. Türkiye'nin içinden çekmekte olduğu bu karanlık dönemde herkes aklını başına almalı, ayağını denk atmalıdır. Türk milleti cerasiz değildir. Türkiye şahısız değildir.

Resim 5. Habertürk, 22 Aralık 2010, 15. sayfa

Meclis'te Kürtçe konuşmayacakları konusunda TBMM Başkanı Şahin'e güvence verdi. Ancak aynı anda Meclis Genel Kurulu'nda kürsüye çıkan BDP'li Özdal Üçer, Kürtçe ifadeler kullandı" cümlelerinden oluşan alt başlık; Meclis'te Kürtçe konuşmanın kabul edilemezliğini, bu yönde güvence verilecek bir olgu olarak betimleme yoluyla ilan ederken verilen güvenceye rağmen BDP'li milletvekilinin "Kürtçe ifadeler" kullanmasının Demirtaş'ın nezdinde Kürt siyasetçilerin sözlerinin güvenilmezliğinin işareti olduğunu ima etmektedir. Haberin metni okunduğunda ise, Demirtaş'ın, Meclis Başkanı Mehmet Ali Şahin'e "Kürtçe tartışmalarında "TBMM'yi germeyecekleri' garantisini" veririrken meclis genel kurulunda konuşan milletvekillerinin "ana dile uygulanan baskıları gündeme getirmek için sadece birkaç cümle kullandı"klarını belirttiği anlaşılmaktadır. Böylece haber metni, yukarıda ele alınan "kapatma uyarısı" ile ilgili haberde olduğu gibi, başlıkta yaratılmaya çalışılan güvenilmezlik izlenimi ve Kürtçe ifadeler kullanılmasının oluşturduğu tehdit algısı ile çelişmektedir.

DTP'li milletvekillerinin görüntüsünün yer aldığı fotoğrafın altında ise, TBMM Başkanı Şahin'in "Umarım Sözlerini Tutarlar" açıklaması büyük harflerle başlıklaştırılmıştır. Yukarıdaki haberle birlikte ele alındığında, bu başlığın fotoğrafı verilen Kürt siyasetçilerin "sözlerini tutmayacakları" yönünde bir kabulü barındırdığı söylenebilir. Başlıktaki "umarım" ifadesi, aksi yönde bir olasılığın da altını çizmektedir. Bu olasılık karşısında yapılması gereken ise, MHP genel başkanı Bahçeli'nin tırnak içinde başlığa taşınan sözleri ile işaretlenmiştir: "Bu karanlık dönemde herkes aklını başına almalı, ayağını denk atmalı". Açık bir tehdit içeren bu başlık, aynı zamanda milliyetçilikle ve ırkçılıkla eklemlenen tehdit algısının söylemsel düzlemde nasıl kurulduğunu da göstermektedir. Hem popülist milliyetçilik hem de ırkçılık kendi meşruluk zeminlerini neredeyse her zaman, bir "karanlık dönem" den geçildiği, iç ve dış düşmanlar tarafından tehdit altında olduğu iddiası üzerine kurar. Haberin metni de Bahçeli'nin sözleri aracılığıyla bu algıyı güçlendirmekte, "iki dilli yaşam" kampanyası ve "demokratik özerklik modeli taslağı"nın ortak hedefinin *Türkiye'yi bölme* projesinin hayata geçirilmesi için fiili durum yaratılması girişimi" ve bir "ayaklanma hazırlığı" olduğunu

vurgulamaktadır (vurgu bize ait). Bahçeli'nin açıklamalarına "Masum Değil" alt başlığı altında yer veren haberde, Kürtlerin taleplerinin hak talepleri değil, Türkiye'nin "*milli birliğini*, cumhuriyetin kuruluş ilkelerini ve *milli varlığını* hedef alan *hain* bir suikast" (vurgu bize ait) olduğu belirtilmektedir. Haberde ayrıca Bahçeli'nin, Kürtlerin taleplerinin gerçekte PKK'nın talepleri olduğu ve Kürt açılımının da gerçekte "Başbakan'ın başlattığı PKK açılımı" olduğu yönündeki sözleri de yer bulmuştur. Bu sözleri, haberin sol tarafında "Demokratik Özerklik İçin Ne Dediler?" başlığı altında yer verilen "uzman" görüşleri desteklemektedir. Aşırı milliyetçi çizgisiyle tanınan Prof. Ümit Özdağ'ın fotoğrafının yerleştirildiği ilk görüşün de desteklediği bu iddia, haberin altbaşlıklarından birinin 'Kürtlerin değil PKK'nın talebi' ifadesi aracılığıyla açıkça dile getirilmekte; "Türkiye'de PKK, KCK ve DTP'nin üçlü olarak halk üzerinde ağır bir baskısı var" sözleriyle PKK ve DTP arasında özdeşlik kurulmaktadır.

Kürt siyasetçiler ve talepleri ile ilgili bu haberler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, haberlerde kullanılan dilin Kürt siyasetinin öne çıkan aktörlerini "aklı başında olmayan", "güvenilmez"; "sözünü tutmaz" olarak işaretlediği; iki dilli hayat ve demokratik özerklik gibi taleplerinin ise "bölücü", "milli birliği ve varlığı tehdit eden", "hain", "ayaklanma hazırlığı" ve "suikast" olarak nitelendiği görülmektedir. Kuşkusuz, bu dilin seçiminde olduğu gibi haber değeri atfetme pratiklerine eşlik eden habercinin ve editörün tercihlerinde de benzeri bir tavırdan söz etmek gerekir: "Niye PKK'dan ayrılan biri, niye Bahçeli'nin konuşması, niye Demirtaş'tan farklı konuşan vekil?" gibi soruları çoğaltmak mümkündür. "Kimin konuşturulduğu aynı zamanda kimin/kimlerin susturulduğuna" işaret etmektedir. Bu da medya profesyonellerinin olaylar/olgular karşısındaki tutumlarını ortaya koyan önemli bir göstergedir.

Türklüğe Övgü: "Atatürk'ün Ataları Rum Değil Anadolu"

Irkçı-ayrımçı söylemler doğrudan ötekini olumsuzlama biçiminde sergilenebileceği gibi "bizi ve bize ait olanı yüceltme" yoluyla da ortaya çıkabilir. *Habertürk* gazetesinin birinci sayfasında yer alan "Atatürk'ün ataları Anadolu göçmeni" başlıklı haber, inkılâp tarihi

ders kitaplarında artık Atatürk'ün Selanikli oluşunun yanı sıra atalarının Anadolu'dan göç ettiklerinin de yazılacağı bilgisine yer vermektedir. Gazetenin altıncı sayfasındaki devam haberinde (bkz. Resim 6) de, Talim Terbiye Kurulu'nun ilgili komisyonu tarafından hazırlanan rapora göre ders programında yapılacak değişiklikler sıralanmış; bu değişiklikler içinde yer alan Atatürk'ün atalarının Anadolu kökenli olduğuna ilişkin bilgi ise "Atatürk'ün ataları aslen Selanikli değil Anadolu" ifadeleri ile başlığa taşınmıştır. Başlıktaki tırnak işareti, bu bilginin söz konusu rapordan aktarıldığını göstermekte; başka bir deyişle bu iddiaya güvenilirlik yüklemektedir. "Aslen Selanikli değil" ifadesi Atatürk'ün Rum olmadığına işaret etmekte; "ataları Anadolu" açıklaması ise Anadolu olmaya yüklenen anlamın kan ve soy bağına gönderme yapması ile Atatürk'ün Türklüğünün altını çizmektedir. Böylelikle, haber Atatürk'ün Türklüğünden herhangi bir şüphenin yersiz olduğunu özellikle vurgularken, Rumluk ile kurduğu karşıtlık aracılığı ile Türklüğü yüceltmektedir. Türk tarihini, geçmişini, "saf, karışmamış ırkın yüceliğini" öne çıkaran başlık seçimi aynı zamanda Türk olmayana -burada Ruma- yönelik olumsuz yargıların sergilenmesinin bir yolu olarak değerlendirilebilir. Birinci sayfadaki "barbar Rum" haberiyle birlikte değerlendirildiğinde, Selanikli olan Atatürk'ün Rumluğa yüklenen her türlü olumsuz anlamdan muaf tutulabilmesi, Anadolu'luluk imgesiyle vurgulanan bu kan bağı yoluyla sağlanmıştır.

'Atatürk'ün ataları aslen Selanikli değil Anadolu'

İnkılap tarihi ve Atatürkçülük dersinde yeniliklere gidiyor. Buna göre tarih dersinde artık "Atatürk'ün atasının aslen Anadolu kökenli olduğu" öğretilecek

SİHİR YARAR ANI?

Özellikle Atatürk'ün hayatını anlatan "Tarihçe" kitabında, Atatürk'ün atasının aslen Anadolu kökenli olduğu öğretilen Türk tarihçilerinin de bilinç getirdiği görülüyor. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan rapora göre ders programında yapılacak değişiklikler içinde yer alan Atatürk'ün atalarının Anadolu kökenli olduğuna ilişkin bilgi ise "Atatürk'ün ataları aslen Selanikli değil Anadolu" ifadeleri ile başlığa taşınmıştır. Başlıktaki tırnak işareti, bu bilginin söz konusu rapordan aktarıldığını göstermekte; başka bir deyişle bu iddiaya güvenilirlik yüklemektedir. "Aslen Selanikli değil" ifadesi Atatürk'ün Rum olmadığına işaret etmekte; "ataları Anadolu" açıklaması ise Anadolu olmaya yüklenen anlamın kan ve soy bağına gönderme yapması ile Atatürk'ün Türklüğünün altını çizmektedir. Böylelikle, haber Atatürk'ün Türklüğünden herhangi bir şüphenin yersiz olduğunu özellikle vurgularken, Rumluk ile kurduğu karşıtlık aracılığı ile Türklüğü yüceltmektedir. Türk tarihini, geçmişini, "saf, karışmamış ırkın yüceliğini" öne çıkaran başlık seçimi aynı zamanda Türk olmayana -burada Ruma- yönelik olumsuz yargıların sergilenmesinin bir yolu olarak değerlendirilebilir. Birinci sayfadaki "barbar Rum" haberiyle birlikte değerlendirildiğinde, Selanikli olan Atatürk'ün Rumluğa yüklenen her türlü olumsuz anlamdan muaf tutulabilmesi, Anadolu'luluk imgesiyle vurgulanan bu kan bağı yoluyla sağlanmıştır.

İRTİ O YENİLER

1918'den itibaren Atatürk'ün hayatını anlatan "Tarihçe" kitabında, Atatürk'ün atasının aslen Anadolu kökenli olduğu öğretilen Türk tarihçilerinin de bilinç getirdiği görülüyor. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan rapora göre ders programında yapılacak değişiklikler içinde yer alan Atatürk'ün atalarının Anadolu kökenli olduğuna ilişkin bilgi ise "Atatürk'ün ataları aslen Selanikli değil Anadolu" ifadeleri ile başlığa taşınmıştır. Başlıktaki tırnak işareti, bu bilginin söz konusu rapordan aktarıldığını göstermekte; başka bir deyişle bu iddiaya güvenilirlik yüklemektedir. "Aslen Selanikli değil" ifadesi Atatürk'ün Rum olmadığına işaret etmekte; "ataları Anadolu" açıklaması ise Anadolu olmaya yüklenen anlamın kan ve soy bağına gönderme yapması ile Atatürk'ün Türklüğünün altını çizmektedir. Böylelikle, haber Atatürk'ün Türklüğünden herhangi bir şüphenin yersiz olduğunu özellikle vurgularken, Rumluk ile kurduğu karşıtlık aracılığı ile Türklüğü yüceltmektedir. Türk tarihini, geçmişini, "saf, karışmamış ırkın yüceliğini" öne çıkaran başlık seçimi aynı zamanda Türk olmayana -burada Ruma- yönelik olumsuz yargıların sergilenmesinin bir yolu olarak değerlendirilebilir. Birinci sayfadaki "barbar Rum" haberiyle birlikte değerlendirildiğinde, Selanikli olan Atatürk'ün Rumluğa yüklenen her türlü olumsuz anlamdan muaf tutulabilmesi, Anadolu'luluk imgesiyle vurgulanan bu kan bağı yoluyla sağlanmıştır.

TÜRK TELAFIÇILAR

Atatürk'ün hayatını anlatan "Tarihçe" kitabında, Atatürk'ün atasının aslen Anadolu kökenli olduğu öğretilen Türk tarihçilerinin de bilinç getirdiği görülüyor. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan rapora göre ders programında yapılacak değişiklikler içinde yer alan Atatürk'ün atalarının Anadolu kökenli olduğuna ilişkin bilgi ise "Atatürk'ün ataları aslen Selanikli değil Anadolu" ifadeleri ile başlığa taşınmıştır. Başlıktaki tırnak işareti, bu bilginin söz konusu rapordan aktarıldığını göstermekte; başka bir deyişle bu iddiaya güvenilirlik yüklemektedir. "Aslen Selanikli değil" ifadesi Atatürk'ün Rum olmadığına işaret etmekte; "ataları Anadolu" açıklaması ise Anadolu olmaya yüklenen anlamın kan ve soy bağına gönderme yapması ile Atatürk'ün Türklüğünün altını çizmektedir. Böylelikle, haber Atatürk'ün Türklüğünden herhangi bir şüphenin yersiz olduğunu özellikle vurgularken, Rumluk ile kurduğu karşıtlık aracılığı ile Türklüğü yüceltmektedir. Türk tarihini, geçmişini, "saf, karışmamış ırkın yüceliğini" öne çıkaran başlık seçimi aynı zamanda Türk olmayana -burada Ruma- yönelik olumsuz yargıların sergilenmesinin bir yolu olarak değerlendirilebilir. Birinci sayfadaki "barbar Rum" haberiyle birlikte değerlendirildiğinde, Selanikli olan Atatürk'ün Rumluğa yüklenen her türlü olumsuz anlamdan muaf tutulabilmesi, Anadolu'luluk imgesiyle vurgulanan bu kan bağı yoluyla sağlanmıştır.

Berdele komisyon el etti vekiller Şanlıurfa yolcusu

HABERTÜRK'ün görselinde kullanılan fotoğrafta, Atatürk'ün atasının aslen Anadolu kökenli olduğu öğretilen Türk tarihçilerinin de bilinç getirdiği görülüyor. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan rapora göre ders programında yapılacak değişiklikler içinde yer alan Atatürk'ün atalarının Anadolu kökenli olduğuna ilişkin bilgi ise "Atatürk'ün ataları aslen Selanikli değil Anadolu" ifadeleri ile başlığa taşınmıştır. Başlıktaki tırnak işareti, bu bilginin söz konusu rapordan aktarıldığını göstermekte; başka bir deyişle bu iddiaya güvenilirlik yüklemektedir. "Aslen Selanikli değil" ifadesi Atatürk'ün Rum olmadığına işaret etmekte; "ataları Anadolu" açıklaması ise Anadolu olmaya yüklenen anlamın kan ve soy bağına gönderme yapması ile Atatürk'ün Türklüğünün altını çizmektedir. Böylelikle, haber Atatürk'ün Türklüğünden herhangi bir şüphenin yersiz olduğunu özellikle vurgularken, Rumluk ile kurduğu karşıtlık aracılığı ile Türklüğü yüceltmektedir. Türk tarihini, geçmişini, "saf, karışmamış ırkın yüceliğini" öne çıkaran başlık seçimi aynı zamanda Türk olmayana -burada Ruma- yönelik olumsuz yargıların sergilenmesinin bir yolu olarak değerlendirilebilir. Birinci sayfadaki "barbar Rum" haberiyle birlikte değerlendirildiğinde, Selanikli olan Atatürk'ün Rumluğa yüklenen her türlü olumsuz anlamdan muaf tutulabilmesi, Anadolu'luluk imgesiyle vurgulanan bu kan bağı yoluyla sağlanmıştır.

Cinsiyetçi Söylemin Kadına Bakışı: “24 Saatini Kocana Ada”

İrkçılığın yeni biçimleri üzerinde duran yazın, ayrımcılığa yol açan ırkçılık, cinsiyetçilik ve milliyetçilik söylemlerinin hem birbirleri ile hem de kendi içlerinde eklettik biçimde bir araya gelme ve etkileşim döngüsü kurduklarının, bunları birini diğerinden ayıran sınırların çoğu zaman belirsizleştiğinin altını çizmektedir (Örn. bkz. Balibar, 2007). *Habertürk*'ün bu çalışma kapsamında incelenen sayısı da bu eklemelenmenin çarpıcı bir örneğini sunmaktadır. “Barbar Rum Saldırdı” başlığının sağ çaprazında, “PKK, Kürtlerden özür dilemeli” ve “Atatürk’ün ataları Anadolu göçmeni” haberlerinin arasına sıkıştırılan ve Nurgül Yeşilçay’ın boşanma haberinin üzerine yerleştirilen “Eşinizi susuz bırakmayın” başlıklı haber, kadına yönelik ayrımcılığın ırkçılıkla nasıl yan yana gelebildiğini de örneklemektedir. Nurgül Yeşilçay’ın fotoğrafının çerçeve dışına taşırılmasıyla “süslenen” bu haber ataerkil ideolojinin öğütleriyle doludur. İlahiyatçı Mehmet Paksu’nun ağzından “Çirkin siteleri (seks) takip eden eşinizi hoş giysilerle ekrandan koparın. Eşiniz mesaj gönderiyorsa hayata susamıştır, onu susuz bırakmayın” ifadesinin aktarıldığı haberin devamı (bkz. Resim 7) ikinci sayfada “yaşam” köşesinde yer almaktadır. “İLAHİYATÇIDAN KIRMIZI NOKTALI TAVSİYE” üst başlığının altına ‘Hoş giysilerle erkeği pornodan uzak tutun’ açıklamasının yerleştirildiği haberde ‘24 saatini kocana ada’ tavsiyesi de kırmızı harflerle alt başlık haline getirilmiştir. Haberin bütününün, *Bugün* gazetesi yazarı, ilahiyatçı Mehmed Paksu’nun “Mahremiyet Okulu” adlı kitabından alıntılarla hazırlandığı görülmekte; evlilik ilişkisinde kadından beklenen davranışlar, erkek egemen kültürel kodlar ve dinsel atıflarla güçlendirilerek yeniden tanımlanmaktadır. Kadınların erkeklerin ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü ikinci bir cins olduğu iddiasıyla bezenmiş eril haber dili kadının özverili, erkeğin ise talepkâr olduğuna ilişkin cinsiyetçi kalıpyargıları yeniden üreterek kadınları hayatının odağında kocası olması gereken, erkeğe tabi kılınmış, “okuyarak ulaştığı yeni bilgileri” bile erkeği için kullanacak cinsel bir figür, “erkeğine ait bir beden” olarak tanımlanmaktadır.

İLAHYATÇIDAN KIRMIZI NOKTALI TAVSİYE

'Hoş giysilerle erkeği pornodan uzak tutun'

BUCURM Gazetesi yazarı İlahiyatçı Mehmet Paksoy, "Mahremiyet Okulu" adlı 3 kitlesinde, okuyucuların en çok merak ettiği soruların yanıtlarını veriyor. Kitapları en

çok sorulan sorunun "aldatma" üzerine olmasa dikkat çekiyor. Mahremiyet kelimesini soruları arasında ikinci sıraya ise "İkinci evlilikler" alıyor. İlahiyatçı'nın sorularına verdiği yanıtlar:

'24 saatini kocana ada'

■ **Kocam baka kadınlara mesaj gönderiyor. Ne yapmam?**
Hayatın 24 saatini ona ayırmak, ona vermemiz, Kur'an'ın dediği gibi siz onun o size farklı olmanız. Size kargu kutu göndermesi fırsat vermemeniz, onu bozma bırakmayacağınız. Çocuyla ilgilenen yeni bilgilerle onu kendi kapasına sınırlama çabalarını. Ara sıra mesaj gönderin, anlaşılmaz ifade kullanmayın, susuz bırakmayın.

■ **Kocam çıkın siletene giriyor, nasıl davranmam?**
Parça kocanızın. Gerçekten kötü, çirkin ve pis bir adamdır. Çocuğunuzla ilgilenen siletene giriyor, sizinle valedi görüşmeden kocanızı edin. ■ **Gizlice ikinci nikah yapıyorum. Bu günah mı?**
Bu keyfince, sadece zevkten borusu içinde işler olur. Dini hayata da zarar olur. Allah katından suçlu suçlusunuz. ■ **Tülay SUBUTLU / AHT**

2 saatte 1.5 milyon dolar kazandı

İsmi açıklanmayan bir oligark için başkent Moskova'da iki saat sahneye çıkan ünlü İngiliz şarkıcı Amy Winehouse performansı karşılığında 1.5 milyon \$ aldı.

ÜNLÜ İngiliz şarkıcı Amy Winehouse Rusya'nın başkenti Moskova'da sahne alarak bir milyarder için konser verdi. İki saat sahneye kalan Winehouse performansı karşılığında 1.5 milyon dolar aldı. Rusya Futbol Federasyonu Başkanı Sergei Fyodorov da konseri izleyenler arasında idi. 27

yaşındaki Winehouse büyük başarısını Rusya'dan geleni aldığı için Moskova'dan önce Moskova'da konser vermişti. Winehouse, 2008 yılında da Chelsea Kulübü'nün sahibi Rus milyarder Roman Abramov'un sevgiline ait bir sanat galerisinde 2 milyon dolar karşılığında şarkı söylemişti. ■ **DOĞ HABERLER**

Arkadaşıyla koca takası yaptı

Ünlü DJ Courtney Janecek Shania Twain, 2008 yılında 15 yıllık kocasına ait olan en değerli eşyası Marie-Anne Thebaud'un eski kocası ile değişti. Nette de görüldüğü üzere çıkan Frederic Thebaud, 2008

yaşından beri birlikte olduğu Twain'e layihve 100 bin dolar değerinde bir yalıtılmış evden bir tane Marie-Anne Thebaud'un eski kocası Frederic Thebaud ile değişti. ■ **DOĞ HABERLER**

Resim 7. Habertürk, 22 Aralık 2010, 2. sayfa

Bu haberin hemen yanında, sayfanın sağında sergilenen seyirlik bir haz nesnesine dönüştürülmüş, dekolterileriyle "davetkâr" kılınmış kadın bedenleri, Türkiye'de basının kadınları cinsel bir obje olarak tasvirinin bir görüntüsü niteliğindedir. Türkiye'de yapılan çok sayıda araştırmada kadınların medyada temsilinin iki boyutu olduğu belirtilmektedir: Bir erkeğin koruması, vesayeti altında olan, cinsel kimliği örtülmüş "fedakar anne", "sadık, iyi eş" olanlar ile bir erkeğin vesayeti altında olmayıp cinselliğin ötesinde herhangi bir kimliği olmayan "serbest", "müsait" (Saktanber, 1990: 196-197) nitelendirmeleriyle anılan kadınlar: "Medyada cinselliklerinden arındırılmış bir biçimde temsil edilen, vesayet altındaki kadınların herhangi bir cinselliğe sahip olmaları ise ancak belirli sınırlar dahilinde o da evlerinin yatak odasında meşruiyet kazanır" (Saktanber, 1990: 198). Pornografik bir metaforu başlığa taşıyarak kocasına karşı görevi "susuz bırakmamak" olarak tanımlanan, evinde "hoş giysilerle erkeği pornodan uzak tutacak" kadınlara, "cinsel cazibeleri"ni nasıl kullanacaklarını, erkeklerin talep ettikleri "ideal" cinselliğin evin yatak odasında nasıl yaşanacağını öğütleyen haber, kadına yönelik cinsiyetçi söylemi yeniden üretirken doğrudan ırkla ya da etnik kimlikle ilişkilendirmediği durumlarda da, ayrımcılığın haber değeri affetme süreçleri içinde ve haber dilinde toplumsal cinsiyet üzerinden nasıl kurulduğunu örneklemektedir.

Sonuç

Her gün milyonlarca eve giren, “gerçeklik ve yansızlık iddiası” çoğunlukla sorgulanmadan kabul edilen gazeteler, manşetleri, haber başlıkları, haberlerin tematik kurgulanışı, metinlerin arka plan bilgileri, sözcük seçimi, kullandıkları fotoğraflar ve karikatürlerle ırkçılığın-ayrımcılığın “gündelik” olarak yeniden üretilmesinin önemli araçları arasında yer almaktadır. Yukarıdaki iddiadan yola çıkan bu araştırma, Türkiye’de tirajı en yüksek beş gazeteden biri olan *Habertürk*’ün “sıradan bir gün”ünde, ırkçı-ayrımcı söylemlerin temelini oluşturan “olumlu biz”-“olumsuz öteki” karşıtlığını yeniden üreterek ve kutuplaştırmalar, ön kabuller, gülünçleştirmeler, abartılar, aşağılamalar, dışlama ve düşmanlaştırma gibi stratejileri kullanarak ırkçı ve ayrımcı kanı ve yargıları olağanlaştırdığını ortaya koymuştur. Bir taraftan “biz”den olmayana yönelik olumsuz kalıpyargıları pekiştiren, diğer taraftan ise kimi zaman mazlumluk söylemleri, kimi zaman doğrudan yüceltme stratejileri aracılığıyla “olumlu biz”i besleyen ırkçı ve ayrımcı söylemlerin medya aracılığıyla dolaşıma sokulması, gündelik dile yerleşen Kürt “sorunu”, Ermeni “meselesi” gibi kullanımlarla azınlıkların bir problem gibi algılanmasının sürdürülebilirliğine; “hain”, “düşman” ilan edilen yabancılara ve ikinci bir cins olarak temsil edilen kadınlara yönelik süregelen önyargıların pekiştirilmesine olanak sağlamıştır.

Çok okunan bir gazetenin rastgele seçilmiş, sıradan bir günü üzerine yapılan bu çalışmanın bulguları, Türkiye’de oldukça sınırlı bir analiz alanına sahip olan yazılı ve görsel medyanın (yeniden) ürettiği ırkçı-ayrımcı söylemlere yönelik analizlerin çoğaltılması ihtiyacını ve bu söylemlere karşı iletişim alanında örgütlenmesi gereken müdahalenin (ırkçı-ayrımcı söylemlerinin sürekli takibini olanaklı kılacak bir medya izleme merkezinin kurulması, sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılması, medya çalışanları ve iletişim fakültesi öğrencilerinin eğitimi gibi) gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Aşkel, Fethi (1996). “‘Kutsal Mazlumluğun’ Psikopatolojisi.” *Toplum ve Bilim* 70: 153-196.
- Alankuş-Kural, Sevda (1995). “Türkiye’de Medya, Hegemonya ve Ötekinin Temsili.” *Toplum ve Bilim* 67: 76-108.
- Aytar, Volkan (2009). “Algular ve Zihniyet Yapıları: Milliyetçilik Eksenini.” sunuş yazısı. *Milletin Bölünmez Bütünlüğü, Demokratikleşme Sürecinde Parçalayan Milliyetçilik(ler)*. Ferhat Kentel, Meltem Ahıska ve Fırat Genç (der.) içinde. İstanbul: TESEV. 3-4.
- Balibar, Étienne (2007). “İrkçilik ve Milliyetçilik.” Çev., Nazlı Ökten. *İrk Ullus Smf*. Etienne Balibar ve Immanuel Wallerstein (der.) içinde. İstanbul: Metis. 51-86.
- Billig, Michael (2002). *Banal Milliyetçilik*. Çev., Cem Őiřkolar. İstanbul: Gelenek Yayıncılık.
- Bora, Tanıl (1994). “Türkiye’de Milliyetçilik Söylemleri.” *Birikim* 67: 9-24.
- Ergin, Murat (2009). “‘Bizden İrkçi Olmaz’ Türk Kimliği ve İrsal Sözlükler.” *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce-9*. Ömer Laçiner (der.) içinde. İstanbul: İletişim. 386-412.
- Kentel, Ferhat, vd. (2009). *Milletin Bölünmez Bütünlüğü, Demokratikleşme Sürecinde Parçalayan Milliyetçilik(ler)*. İstanbul: TESEV
- Köker, Eser, vd. (2008). *Seçim Sürecinde Milliyetçi-İslami Tema ve Söylemlerin Yaygınlaştırılması: 2007 Milletvekili Genel Seçimleri Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Araştırma Projesi. Ankara: TÜBİTAK.
- Köker, Eser ve Ülkü Doğanay (2010). *İrkçi Değilim Ama... Yazılı Basında İrkçi-Ayrımcı Söylemler*. Ankara: İHOP.
- Saktanber, Ayşe (1990). “Türkiye’de Medyada Kadın: Serbest, Müsait Kadın veya İyi Eş, Fedakâr Anne.” *Kadın Bakış Açışından 1980’ler Türkiye’sinde Kadınlar*. şirin Tekeli (der.) içinde. İstanbul: İletişim. 195-215.

Schnapper, Dominique (2006). *Sosyoloji Düşüncesinin özünde öteki ile İlişki*. ev., Ayşegül Sönmezay. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Smith, Anthony D. (2002). *Ulusların Kökeni*. ev., Hülya Kendir, Sonay Bayramoğlu. Ankara: Dost.

van Dijk, Teun A. (1991). *Racism and Press*. London: Routledge.

van Dijk, Teun A. (2003). "Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım." ev., Nurcan Ateş. *Söylem ve İdeoloji*. Barış oban ve Zerrin zarıslan (der.) içinde. İstanbul: Su. 14-112.

van Dijk, Teun A. (2008). *Discourse and Power*. New York: Palgrave Macmillan.

Yumul, Arus ve Umut zkırmılı (2000). "Reproducing the Nation: 'Banal Nationalism' in the Turkish Press." *Media, Culture and Society* 22: 787-824.